

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

Arbetslöshetsförsäringen vid störning, kris eller krig (SOU 2024:49)

(A2024/00882)

Utifrån de utgångspunkter Försäkringskassan har att beakta, har myndigheten följande synpunkter.

5.5 Vilken myndighet bör ansvara för arbetslöshetskassornas deltagande i arbetet med beredskap

Försäkringskassan är positiv till att arbetslöshetskassorna involveras på ett ordnat sätt i beredskapsstrukturen. Myndigheten ställer sig emellertid tveksam till förslaget att Inspektionen för arbetslöshetsförsäringen (IAF) ska utses till beredskapsmyndighet och ansvarig myndighet för arbetslöshetskassornas deltagande i beredskapsarbetet i sektorn Ekonomisk säkerhet, där Försäkringskassan är sektorsansvarig myndighet.

I sektorn ingår förutom Försäkringskassan bland annat Arbetsförmedlingen. IAF har ett tillsynsuppdrag och tillsyn över både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i vissa frågor. Att i ena stunden utöva tillsyn över en aktör och i andra stunden samverka i förtroende om risker och sårbarheter kan vara problematiskt och leda till att samverkan och informationsutbyte inte sker där det behövs som mest. Enligt Försäkringskassan finns det, om IAF utses till beredskapsmyndighet i sektorn Ekonomisk säkerhet, en risk att det kan inträffa situationer som blir svåra att hantera mellan myndigheterna och där sektorsansvar kan komma att ställas mot tillsynsansvar.

Försäkringskassan är också tveksam när det gäller kapaciteten för en så liten myndighet som IAF att delta i beredskapsarbetet på föreslaget sätt. För att ingå i detta arbete kommer IAF att behöva bygga upp organisation och stärka funktioner i syfte att kunna svara upp mot alla de krav som ställs på en beredskapsmyndighet och i sektorsarbetet. Det gäller bland annat i fråga om signalskydd, säkerhetsskydd och intern beredskap. Till det kommer att kunna hantera bland annat löpande rapportering, genomföra förmågebedömningar och utarbeta 10-årsplaner med mera.

Sektorn Ekonomisk säkerhet är i dag en av de största sektorerna vad gäller antalet ingående beredskapsmyndigheter. Ju fler deltagare i en samverkansgruppering desto svårare att samordna och få samsyn i olika frågor. Arbetsförmedlingen har, liksom IAF, redan goda kunskaper om arbetslöshetskassornas verksamhet och etablerad samverkan med dessa. Arbetsförmedlingen har också den kapacitet och det väsentliga på plats för att kunna delta i sektorsarbetet och den nya beredskapsstrukturen, även för arbetslöshetskassornas räkning.

Försäkringskassan anser, av ovan nämnda skäl, att Arbetsförmedlingen kan vara en lämpligare myndighet än IAF att ansvara för arbetslöshetskassornas deltagande i sektorsarbetet i sektorn Ekonomisk säkerhet.

6.8 Preliminär arbetslöshetsersättning

Försäkringskassan beslutar om och betalar ut ersättning i form av bland annat aktivitetsstöd enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser (ersättningsförordningen). Aktivitetsstöd ska i vissa fall bedömas utifrån om den enskilde skulle ha fått arbetslöshetsersättning och i så fall med vilket belopp. Det innebär att Försäkringskassan är i behov av vissa uppgifter från arbetslöshetskassorna. I det fortsatta arbetet bör detta, samt hur förslagen kan komma att påverka enskildas rätt till ersättning enligt ersättningsförordningen, beaktas.

Försäkringskassan har i olika sammanhang lyft fördelarna med att schablonisera ersättning i syfte att underlätta digitalisering. Även detta perspektiv bör tas med i det fortsatta arbetet när det övervägs hur den preliminära arbetslöshetsersättningens storlek ska bestämmas.

7.7.2 Tillfälliga undantag vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden och 7.7.4 Motsvarande undantag i nuvarande lag

Utredningen föreslår att regeringen, vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden, ska få meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i den nya lagen (2024:506) respektive den nuvarande lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Om regeringen med stöd av dessa bemyndiganden inför undantag från bestämmelser om exempelvis ersättningsperiodens längd eller ersättningsnivå, kan detta komma att påverka ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser samt medföra behov av följdändringar i ersättningsförordningen.

7.7.3 Tillfälliga undantag från sanktionsreglerna avseende aktivitetsrapportering

I utredningen konstateras att det inte ligger inom utredningens uppdrag att lämna förslag som avser ersättning som lämnas till programdeltagare enligt ersättningsförordningen men att det är rimligt att samma grundprinciper gäller inom de olika systemen. Utredningen anser därför att regeringen bör se över dels möjligheten att harmonisera bestämmelsen om aktivitetsrapportering i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (verksamhetsförordningen) så att ett undantag vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden även avser deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program, dels den därtill kopplade sanktionsbestämmelsen i ersättningsförordningen. Försäkringskassan delar denna bedömning.

10 Konsekvensbeskrivning

I konsekvensbeskrivningen saknas överväganden om hur förslagen kan komma att påverka deltagare i arbetsmarknadspolitiska program och Försäkringskassan.

Beslut i detta ärende har fattats av rättschef Marie Axelsson i närvaro av avdelningschef Andreas Spång och rättslig expert Susanne Hansson, den senare som föredragande.

Marie Axelsson

Susanne Hansson